

πού είναι ακριβώς τὸ ν' ἀναβάλλει πάντα τὴ λύση τοῦ αἰνίγματος γιὰ νὰ τὴν δίνει ἀργότερα.

XI.

Ἀπὸ παντοῦ μπορούμε νὰ βροῦμε πληροφορίες γιὰ τὰ ἔργα τοῦ Ἰψεν, μὰ δὲν εἶναι τὸ ἴδιο σὰν πρόκειται γιὰ τὸν Ἰψεν τὸν ἄνθρωπο, ἔτσι καθὼς εἶτανε στὴν καθημερινή τὴ ζωὴ του. Στὰ νιάτα του εἶταν προσεχτικός, ζωηρός, ἔτοιμος πάντα, ἐγκάρδιος μὰ κι' ἀπότομος μαζύ· δὲν εἶταν ποτέ του «καλὸ παιδί», πού λένε, κι' ὅταν ἀκόμα εἶταν ἐγκάρδιος. Μὲ φίλο του εἶτανε φαῖδρός, θεληματικὰ ἀκροατής, κοινωνικός, ἀνοιχτός. Στὴ μεγάλη κοινωνία, ἐπειδὴ πραγματικὰ δὲν ἀγαπᾶσε ἄλλη ζωὴ ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ ἐρημίτη, φαινόταν σκυθρωπός, στενάχωρος μὲ τὸ παραμικρὸ καὶ πάντα ἄσκημα στὸ χέφι του. Ποτές του δὲν ξέχασε τὴν πολὺ λίγο φιλόφρονη ὑποδοχὴ ποῦκανε ἡ Νορδηγία στὰ πρῶτα του τὰ ἔργα, καθὼς ἀκόμα καὶ τὸ χρέος τῆς εὐγνωμοσύνης του πρὸς τὸ ἐξωτερικό.

Ἐνα μικρὸ πρᾶμα ἀρκοῦσε γιὰ νὰ τονὲ κάνει δίχως κέφι ἢ κ' ἐπιφυλαχτικό. Σὰν εἶχε τὴν ἰδέα πὼς κάποιος ἤθελε νὰ τονὲ πλησιάσει, τότες ἡ ἀνθρωποφοβία του ζυπνοῦσε ἀμέσως.

Στὰ 1891 πέρασα λίγον καιρὸ μὲ κάποιους νορδηγούς ζωγράφους στὰ Skadviken, κοντὰ στὴ Χριστιανία. Ἡ διαμονή μας ἐκεῖ εἶταν εὐχάριστη. Μιά φορὰ λέω :

— Αὐτὸς ὁ φτωχὸς ὁ Ἰψεν μένει κλεισμένος ὅλον τὸν καιρὸ του στὸ ξενοδοχεῖο του μέσα στὴν πόλη ;
— Ἄν τονὲ παρακαλοῦσε κανένας ;

— Καὶ ποῖός θὰ τολμοῦσε νὰ τονὲ παρακαλέσει ;

— Ἐγὼ θὰ δοκιμάσω. Τονὲ βλέπω κάθε μέρα κι' αὐριο ἴσα ἴσα θὰ φᾶμε μαζύ.

ΕΓΩ.—Εἴμαστε μερικοὶ ζωγράφοι καὶ συγγραφεῖς πού θὰ ἐπιθυμοῦσαν πολὺ νὰ σᾶς βλέπανε σὰν ξενηζόμενο ἀνάμεσόν τους καμμιά μέρα ἀπὸ τοῦτες.

ΚΕΙΝΟΣ.—Πόσοι καὶ ποιοί ;

Τοῦ ἀνάφερα τὰ ὀνόματα.

— Εἴμαστε ἑννιά.

— Νὰ φάω μὲ τόσους ἀνθρώπους μαζύ ; Μ' αὐτὸ εἶναι ἐνάντιο πρὸς τίς συνήθειες μου· αὐτὸ δὲ μεδῶχε ποτέ.

Τότε καὶ γὼ τοῦ θύμῃσα πὼς δὲν εἶχε περάσει καιρός, στὴ Βουδαπέστη σὰν εἶτανε, πού ἄφησε νὰ τονὲ πανηγυρίσουνε καὶ μὲ μορφὴ πολὺ πιὸ ἐξαιρετικὰ ἐπίσημη κι' ἀπὸ περισσότερα μάλιστα σχετικὰ πρόσωπα. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο κατόρθωσα νὰ νικήσω τὴ δυσπιστία του καὶ νὰ τοῦ πάρω τὴν ἄδεια νὰ διοργανώσω ἕνα μικρὸ συμπόσιο. Γιὰ νὰ εὐχαριστηθεῖ ἀκόμα περισσότερο, ἀποφασίσαμε νὰ κάνουμε τὸ τραπέζι μὲς' στὸ ξενοδοχεῖο τὸ ἴδιο πού ἔμενε ὁ Ἰψεν, ἀφήνοντάς τονε μονάχα νὰ ὀρίσῃ τὴν ὥρα. Ἡ φασαρία λοιπὸν δὲν εἶτανε τόσο πὼς εἶχα νὰ διοργανώσω ἕνα τραπέζι πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰψεν, ὅστερ' ἀπὸ τόσον καιρὸ ποῦλειπε ἀπὸ

τὴ Νορδηγία. Τὸ περισσότερο εἶταν ἡ ἐπίθεσις πού δέχτηκα ἀπὸ ἕνα σωρὸ αἰτήσεις γιὰ τὴν πρόσκληση. Συχνὰ κι' ἀπὸ μέρος οἰκογενειῶν ἀκόμα πού μ' εἶχαν εὐγενέστατα δεχθεῖ στὸ σπίτι τους. Γιὰ νὰ μπορέσω ὅμως νὰ βασιστῶ, πῆγα στὸν Ἰψεν κι' ἄρχισα λέγοντάς του πὼς μιά κυρία εἶχε ζητήσει νὰ ταρφευθεῖ στὸ συμπόσιο.

— Ποτές στὴ ζωὴ μου ! Εἶταν ἡ ἀπάντησή του

— Μὰ εἶναι μιά νέα γυναίκα φαῖδρὴ καὶ ὁμορφῇ.

— Δὲν ἀγαπᾶ τίς φαῖδρες καὶ τίς ὁμορφες γυναῖκες.

— Φαίνεται ὅμως πὼς εἶχατε ἐρωτευτεῖ μιά φορὰ κ' ἔγαν καιρὸ τὴ θεοῖα της. Καὶ τὴν ὀνόμασα.

Ἀμέσως τότε ὁ Ἰψεν ἀναφώνησε μ' ἐνδιαφέρο :

— Μὰ τεῦτο εἶναι ἄλλο πρᾶμα· ἀφοῦ εἶναι ἔτσι ἄς ἔρθει !

Νά, λοιπὸν ἡ παρουσία δέκα προσώπων ποῦχανε τὴν ἄδεια. Μοναχὰ πού εἴμαστε εἴκοσι δυὸ ! Φοδόμουν κανέναν κατακλυσμό.

Τὴν ὀρισμένη μέρα χτύπησα τὴν πόρτα τοῦ Ἰψεν. Μ' ἐκπληξῇ καὶ μὲ δυσaráσκεια μοῦ φώναξε :

— Φορεῖτε φράκο ;

— Ναί· καὶ σεῖς ὅμως μὲ τὸ πουκάμισο ;

— Πάντα μὲ τὸ πουκάμισο εἶμαι σὰ ντύνομαι· κ' ἔπειτα δὲν ἔχω φράκο στὸ μπαῦλο μου.

— Τί ἀτυχία ! Καὶ μεῖς εἴμαστε χαρούμενοι σὰν τὰ παιδιὰ ἔχοντας τὴν ἰδέα πὼς θὰ δοῦμε ἕναν Ἰψεν ντυμένο μὲ φράκο. Τί νὰ γίνῃ ; Πρέπει νὰ ὑποταχτοῦμε βλέποντας ἕναν Ἰψεν μὲ βεστόνι !

— Ἡ κυρία Β... εἶναι μαζύ ;

— Ναί· καὶ μερικοὶ φίλοι ἀκόμα.

— Καὶ εἴμαστε πόσοι ;

— Εἴκοσι δυὸ.

— Μ' αὐτὸ εἶναι προδοσία ! Μοῦχατε πει ἑννιά. Δὲν ἔρχουμαι.

Χρειάστηκα πολὺ μεγάλῃ πειθῇ γιὰ νὰ τονὲ κάνω νὰ κατέβῃ στὴν τραπέζαρία.

(Ἀκολουθεῖ)

— Στὸ προηγούμενο φύλλο στὴ μελέτη τοῦ Brandes «Γιὰ τὸν Ἰψεν καὶ τὴ ζωὴ του» δὲν μῆλκε στὴν ἀρχὴ ἀρχὴ ὁ ἀριθμὸς τοῦ κεφαλαίου πού εἶτανε X. Δὲ διορθώθηκαν ἀκόμα καὶ οἱ ἀκόλουθες τυπογραφικὲς ἀβ. ἐπιμέριες : Στὴν 31 ἀράδα ἀντὶς τῆς *ιστορίας*, τῆς *ἐξορίας* πού πρέπει, καὶ στὴν 36 ἀντὶς τῆς *βαλαίρας*, τῆς *βαλκυρίας*.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— κ. Νίκαρο. Ὅχι προσωπικά. Κριτικὲς ἀπρόσωπες, μάλιστα. — κ. Σ. Ζ. Πόρο. Νὰ μᾶς τὴ στεῖλεις, κ' ἔτσι πρέπει. Ὅσοι δηλώσανε, ἔχουνε χρέος νὰ μᾶς στεῖλουν τὴ συντρομὴ τους, δίχως ἄλλη εἰδοποίηση.